

О. С. Куцевська, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ДО РОБОТИ НАД АРХІТЕКТОНІКОЮ ТА РЕЖИСУРОЮ ДИТЯЧИХ ВИДАНЬ

Куцевська О. С.

Підготовка майбутніх фахівців видавничої справи до роботи над архітектонікою та режисурою дитячих видань

Стаття присвячена аналізу кола проблем, що стосуються педагогіки та видавничої справи, що нерозривно пов'язані з розвитком дитячої особистості. Зокрема, проаналізовано: перцепцію впливу художнього оформлення видання на розвиток дитини; опрацьовано редакторські особливості створення книжок для дітей; розроблено власні критерії створення книжок для дітей.

Спираючись на психологію дитини та основи редагування дитячих книжок, автором виокремлено основні моменти, на які варто звертати увагу під час створення видання: по-перше, це зовнішнє оформлення. Спаплювання кольорів, недосконалість форм, втрата образу призведе не лише до нерозуміння книжки, але й спотворення в уяві маленького реципієнта понять про оточуюче середовище. По-друге, важливим параметром зовнішнього оформлення є шрифт. У дошкільному віці, як правило, він також слугує ілюстрацією для дитини. Проте, особливості його накреслення, кегля, нахилу та інших параметрів у подальшому допоможуть дитині швидше вивчити алфавіт, а згодом опанувати читання. По-третє, майбутнім спеціалістам з видавничої справи необхідно звернути увагу на форму книги та особливості її поліграфічного виконання.

Ключові слова: архітектоніка, режисура, видавництво, поліграфічне виконання, шрифт, редактор.

Куцевская О. С.

Подготовка будущих специалистов издательского дела к работе над архитектурой и режиссурой детских изданий

Статья посвящена анализу круга проблем, которые относятся к педагогике и издательскому делу, которые неразрывно связаны с развитием детской личности. В статье проанализированы: перцепция влияния художественного оформления издания на развитие ребенка; обработаны редакторские

особенности создания книжек для детей; разработаны собственные критерии книжек для детей.

Опираясь на психологию ребенка и основы редактирования детских книг, автором выделены основные моменты, на которые стоит обращать внимание при создании издания: во-первых, это внешнее оформление. Осквернение цветов, несовершенство форм, потеря образа приведет не только к непониманию книги, но и искажения в воображении маленького реципиента понятий об окружающем мире. Во-вторых, важным параметром внешнего оформления является шрифт. В дошкольном возрасте, как правило, он также служит иллюстрацией для ребенка. Однако, особенности его положения, кегля, наклона и других параметров в дальнейшем помогут ребенку быстрее выучить алфавит, а затем овладеть чтением. В-третьих, будущим специалистам по издательскому делу необходимо обратить внимание на форму книги и особенности ее полиграфического исполнения.

Ключевые слова: архитектоника, режиссура, издательство, полиграфическое исполнение, шрифт, редактор.

Людина починає формувати свій кругозір та власне сприйняття світу з дитинства. Більш за все на неї впливають етапи дошкільного виховання, де вона отримує найпростіші знання про навколишній світ та молодший шкільний вік, де закладається фундамент знань з усіх галузей та формується безпосередньо чітке уявлення дитини про те, що вона є частиною суспільства, його ваговою одиницею, яка, власне, й формує це суспільство.

Культура книги формує рівень книжкової культури малечі, її ставлення до читання, вміння повноцінно використовувати отримані знання. З дитинства книга закладає ґрунтовні основні знання, що згодом переростуть у більш конкретні й детальні. Якщо дитина використовуватиме книжки лише з високою видавничою культурою, то вона виросте не лише вимогливим читачем, але й розвиненою особистістю, яка потребуватиме подальшого розвитку за допомогою книжок.

Дитина у віці 6–8 років не може сама зорієнтуватись у виборі літератури для читання. Тут на допомогу повинні прийти батьки, вчителі й самі видавці, які формують видавничу продукцію для всього населення. Не розуміючи психологію цієї вікової категорії, її внутрішні та зовнішні відмінності від більш дорослих реципієнтів, можна розробити хибну концепцію, згодом створити не

досконале видання. Це може призвести до негативних наслідків, які вплинуть на подальший розвиток особистості й суспільства в цілому. Тому, багато вчителів та вихователів намагаються спочатку зрозуміти дитину та її потреби на даному етапі, а потім вже виховувати її та навчати. Редактор, який спеціалізується випуску дитячої літератури, не має можливості поспілкуватися з потенційним читачем і зрозуміти його психологію. Це є проблемою при створенні якісного видання, адже не знаючи свого реципієнта практично неможливо відтворити такий матеріал, що відповідав би його потребам, – усе зазначене вище й розкриває актуальність нашої теми.

У розвідці ми вирішили розглянути психологічні й ілюстраційні аспекти створення дитячих видань та на їх основі розробити власні критерії найбільш поширених помилок, яких припускаються видавці цієї категорії літератури.

Метою статті є аналіз впливу архітектоніки та режисури видання на соціалізацію дітей молодшого шкільного віку. Поставлена мета реалізується в таких завданнях: дослідити перцепцію впливу художнього оформлення видання на розвиток дитини; розглянути редакторські особливості створення книжок для дітей; розробити власні критерії створення книжок для дітей.

Книги для цієї вікової групи призначені для учнів 1 – 4 класів. Але серед цих дітей потрібно виділити дві підгрупи: школярі 1 – 2 класів, які лише оволодівають самостійним читанням, і учні 3 – 4 класів, які читають дещо побіжно.

Переважає більшість вимог, відмічені раніше і характерні для дошкільної книги, залишаються такими й для книг молодшого шкільного віку. Важливими залишаються й ігрові моменти в психології дитини, які не так активно впливають на конструкцію книги, проте зберігають своє значення для побудови ілюстрацій. Не настільки яскраво проявляються такі якості дитячої психології, як антропоморфізм і анімізм, єдність сприйняття казкового і реального світу, конкретність сприйняття, але вони залишаються важливими і впливають на творчі установки для художника, особливо під час його роботи над книгами для молодших школярів першої підгрупи.

«Дітей дошкільного та молодшого шкільного віку характеризує „рольове” ставлення до дійсності, до книги зокрема. Вони цілком перевтілюються в героїв книги, повністю віддаючись тому, що сприймають, переживаючи за персонажів, як за себе. Тому дитині особливо цікаво бачити на ілюстраціях у книзі хлоп’ят свого віку» [7].

Особливість психічного розвитку дітей цього вік полягає в практичному, дієвому характері ставлення до дійсності, вони яскраво співпереживають події, активно реагують на те, що відбувається. Тому емоційне начало має бути присутнім в ілюстраціях, в оформленні книги, хоча варто зазначити, що ця якість ілюстрацій важлива для читачів різної вікової категорії.

Емоційне ставлення до зображуваного передбачає і прагнення висловити в ілюстрації особливі й несподівані якості того, що зображується, що робить ілюстрацію жвавою, активною, дивовижною для читача-глядача. «Незвичайність» зображення пов’язується не стільки з оригінальністю, скільки з відхиленням від сформованої у свідомості читача «банальної» норми.

«Літературний текст у книгах для школярів молодших класів починає відігравати чи не найважливішу роль. У цих книгах кегль шрифту дещо зменшується (12 – 10 пт.), але він залишається в рамках найбільшої легкості читання для дітей. Рядок стає коротшим. Формати книг – від настільного до портативного виду (60 × 90/16, 70 × 90/16, 60 × 84/16, 84 × 108/32 та ін.)» [9].

Фактор обмеження обсягу книги через труднощі читання дитини в цьому віці втрачає своє значення. Тепер навпаки, молодші школярі люблять «товсті» книги, що обіцяють тривалий, багатоплановий розвиток сюжету.

В умовах збільшення питомої ваги тексту в книзі для молодших школярів ілюстрації свого головного положення не втрачають. Навпаки, зростання складності змісту книги змушує художника розкривати все різноманіття взаємозв’язків зображення і тексту як в розкритті смислової структури книги, так і в передачі емоційних станів. Усе це зумовлює і більш складне композиційне рішення образотворчого матеріалу.

Школярі молодших класів уже мають уявлення про нескладні явища життя та прості речі, тому малюнки в книгах прості, мають пізнавальне значення, переходять поступово до форм більш складного змісту, тлумачення змісту в книгах може носити частково метафоричний або символічний характер. «У цьому віці велике значення має розповідь як в ілюстраціях, так і в тексті. Ілюстрації, з одного боку, не повинні буквально розкривати зміст книги, з іншого боку, повинні доповнювати оповідь різними подробицями, деталями, яких немає в тексті» [8].

«Рольове» ставлення дитини до дійсності змушує художника прагнути до того, щоб герої книг були близькі читачам за віком, своїм прагненням та ін. Яскравим прикладом у цьому сенсі є творчість художника О. Пахомова. Героями його ілюстрацій завжди були діти, він створив і розвинув новий тип ілюстрованого видання для дітей – книги про дітей для маленьких дітей.

Цікавість як необхідна умова підвищення інтересу дитини до книги може бути досягнута найрізноманітнішими засобами оформлення та ілюстрування. «Важливий, наприклад, „початок” книги – її обкладинка, титул, перші сторінки – як вони вводять у тему книги, у її емоційний настрій. При конструюванні книги художнику необхідно виразно будувати зовнішнє оформлення, зміст книги, її анотацію, тобто ті елементи, які, розкриваючи зміст, можуть зацікавити читача» [6, с. 71].

Залучити дитину, зацікавити її можна проблемною побудовою ілюстрацій, тобто такою, що незвично ставить задачу та висуває шляхи її вирішення. Це можуть бути введення в оформлення, в ілюстрації «непояснених» моментів, інтригуючи читача, використання загадкових малюнків, фотографій та ін.

Багато дитячих книг будуються за принципом загадок, використовуючи різноманітні «відгадайки». У загадці світ відкривається несподівано та по-різному – іноді жартівливо, іноді піднесено. У «загадкових» малюнках при уважному розгляді полягає відповідь.

Книжки-загадки можуть будуватися й на основі фотокарток. Перед дитиною ці видання ставлять різні завдання: визначити, наприклад, що зображено (предмети сфотографовано в найнесподіваніших ракурсах); здогадатись, чому так відбувається (відповідь вийде з зіставлення декількох знімків) та ін. Текст, підписи до ілюстрацій у книжках-загадках ставляться в такій формі, що в самому питанні часто полягає частина відповіді, або власне «загадковість» ілюстрацій визначається текстом.

Роль кольору в оформленні та ілюструванні книг для молодших школярів дещо змінюється. «У міру дорослішання діти все менше люблять і цінують яскраві, відкриті кольори, які „прикрашають” натуру. Реалізм зображення стає все більш важливим для юних читачів. Те ж саме можна сказати й про форму зображуваних предметів» [4, с. 320].

Разом з тим, реалістичність підходу до зображуваних предметів і явищ повинна поєднуватися з творчим відношенням художника до ілюстрування книги, що розвиває в дитині фантазію, творчу ініціативу, змушує його активно включатися в роботу з книгою. Саме такий підхід характерний для кращих радянських художників, що працюють з книгою для молодших школярів (С. Алімов, Г. Макавєєва, Г. Нікольський, М. Устинов, М. Чарушин та ін.).

Сформульовані вище вимоги до оформлення та ілюстрування книг для дошкільнят та школярів початкових класів служать об'єктивними передумовами, що визначають специфіку роботи художника з книгою, є основою методики проектування книг для цієї вікової аудиторії. «Тексти книг для дітей набирають, як правило, шрифтами великих кеглів – 16, 14, 12, які вимагають довгого рядка, що є не дуже зручним для повільного читання дитини на початковій стадії процесу читання. Смуга набору, „завантажена” дрібним кеглем, недопустима в дитячій книзі – читати її важко, об'єм тексту відразу психологічно відлякує реципієнта від читання. Складність засвоєння текстового матеріалу дитиною обумовлює, з одного боку, необхідність зменшення текстового обсягу книжок, з іншого – рясне ілюстрування видання. Увага дитини має залучатися до кожного кроку розповіді. Ілюстрації зазвичай

невідступно слідує за текстовим блоком і нерозривно пов'язується з ним» [3, с. 48].

При проектуванні дитячого видання продуманий вибір таких параметрів як, кегль, гарнітура, насиченість, написання шрифтів, інтерліньяж є надзвичайно важливим – як з боку функціонального, так і з боку естетичного. Дитина, що лише починає опановувати науку читання, що читає поволі і невпевнено, не повинна мати труднощі з розрізненням окремих шрифтових знаків. Тому у виданнях для читачів-початківців доцільно використовувати такі гарнітури шрифтів, які завдяки своїм графічним ознакам – стилю, ритму, пропорціям – робили б текст максимально читабельним. Малюк не повинен зустрічати труднощі в розпізнаванні літер або їх розташуванні.

«Важливим моментом у виборі гарнітурі шрифту є спосіб написання літер. Не завжди виправданим у виданнях для дітей є використання в основному тексті заголовкового чи капітельного шрифту. Не слід зневажати й насиченістю гарнітури, бо надмірне використання жирного та напівжирного графічного оформлення. У дитячих виданнях будь-які виділення чітко встановлюються стандартом. Так, у виданнях для дітей до 10 років, частина тексту може бути виокремлена шрифтом іншого накреслення вічка, рисованим шрифтом, фарбами інших кольорів. Найчастіше це – напівжирне накреслення шрифту основного тексту, або курсивного накреслення основного тексту зі збільшенням кеглю на 2 п. Висота літер рисованого шрифту у виданні для дітей до 5 років не може бути меншою за 20 п. зі збільшенням інтерліньяжу до 6п.» [5, с. 81].

Декоративні, графічні чи мальовані гарнітури у виданнях для дітей до 5 років мають бути великого розміру – не менше 16 п., до 10 років – не менше 14 п., причому для поліпшення сприйняття бажано збільшувати інтерліньяж не менше ніж на 6 п. Основний текст на кольоровому фоні або на кольорових ілюстраціях у виданнях для дітей до 5 років має бути відтворений шрифтом рубаної гарнітури світлого широкого прямого накреслення кеглем не менше 20 п. ємністю не більше 5 знаків зі збільшенням інтерліньяжу не менше 4 п., для

дітей віком від 6 до 10 років – не менше 16 п. місткістю не більше 6,4 знаку зі збільшенням інтерліньяжу не менше 4 п., віком від 11 до 14 років – кеглем не менше 12 п.

Естетика дизайну в книгах для дітей не повинна бути занадто агресивною, а представники старших поколінь виявляють консерватизм у смаках, що дизайнер має враховувати.

Таким чином, обираючи шрифт для майбутнього дитячого видання, редактор повинен спільними зусиллями з автором та художнім редактором обрати найбільш сприятливу гарнітуру.

Період юнацтва психологічно дуже складний, для підлітка явища і події починають втрачати свою однозначність, зникає і відчуття своєї повної неподільності зі світом, виникає необхідність пристосовуватися до цієї ніби нової дійсності.

«Провідною діяльністю психічного розвитку є „діяльність спілкування”. Вона полягає в побудові відносин із дітьми свого віку на основі певних морально-етичних норм, які визначають вчинки підлітків. Сфера спільного життя з товаришами займає особливе місце в підлітковому періоді. Тому художнику, як і автору книги, необхідно торкатись моральних та психологічних проблем. Прагнення підлітків знайти відповіді на актуальні в цьому віці особистісні проблеми вимагає значущості змісту як тексту, так і ілюстрацій, які здатні так чи інакше це зробити» [1].

Теми книг залишаються різноманітними, особливий інтерес викликають пригоди, подорожі, історія, події сьогодення. Успіх книг у дітей, згідно з оцінками самих дітей, зростає в залежності від складності її основної проблеми. Підліток любить рух, любить події, тому його вимога до складності фабули дуже наполеглива.

Дітям цього віку властива схильність до абстрактного мислення, чого не спостерігалось в молодшому віці. Мислення стає більш логічне, хлопці здатні самостійно аналізувати і сприймати абстрактні проблеми. У них зростають вимоги до доказовості, обґрунтованості того, про що йдеться і що зображено в

книзі, поряд з прагненням до конкретизації, до безпосереднього сприйняття того, про що йде мова.

Роль ілюстрацій предметно-пізнавального характеру в книгах для середнього та старшого шкільного віку помітно знижується, і ілюстрації за своєю образною системою наближаються до тих, що адресуються дорослій людині. Кількість ілюстрацій зменшується, а сам текст займає головне місце.

Шрифт обирається легким для читання, як простим, так і складним по малюнку, кегль його середній (від 12 до 8 п.), рядок дається в розмірах норми. Формати книг коливаються від настільних до кишенькових.

«Специфічність способу зображення в ілюстраціях книг для підлітків, проблема вибору і відбору образотворчих прийомів у міру дорослішання дитини зменшуються. Художник може використовувати практично всю палітру художніх і технічних засобів, що надаються йому сучасної поліграфією, образотворчим мистецтвом в цілому [2, с. 125]».

У цілому вимоги до проектування книг для підлітків, не настільки специфічні, як для книг, призначених для найменших читачів. Тому принципи роботи художника з підлітковою літературою, базуючись на загальних особливостях дитячої психології, все більшою мірою набувають загально методологічний характер.

Під час зародження концепції дитячого видання та протягом відтворення задуму книжки, видавець стикається з багатьма проблемними питаннями: яку обрати тему, на яку вікову категорію орієнтуватись, яке ілюстрацій не та текстове наповнення обрати. Проте, іноді ані редактор, ані видавництво не переймається цими питаннями, створюючи продукт. У такому випадку на ринку з'являються неякісні товари, що не лише псують імідж фірми-виробника, але й спотворюють уяву маленького реципієнта, який споживає інтелектуальний продукт.

Оскільки сегмент дитячої літератури на книжковому ринку України займає почесне місце, ми вирішили створити власні критерії оцінювання

книжки для дітей з боку покупця та проаналізувати видання на відповідність цим вимогам.

Спираючись на психологію дитини та основи редагування дитячих книжок, виокремимо основні моменти, на які варто звертати увагу під час створення видання:

1. *Вікова категорія.* Перед тим як розпочати роботу над виданням, треба визначити на кого буде зорієнтована книжка. Як правило, багато видавництв намагаються зробити книгу якомога універсальною для дітей (наприклад, зазначають, що книга призначена для широкого загалу). Проте, на нашу думку це є неприпустимою помилкою. Враховуючи психологію дитини, можна виокремити різні періоди її розвитку, кожен з яких вимагає своєї літератури.

2. *Смислове навантаження тексту.* Автор, пропонуючи випустити твір, часто не задається питанням на кого цей твір розрахований. Як правило, відповідальний редактор повинен цей момент передбачити і самостійно визначити кому буде цікава подана книжка. Однак, такий момент часто враховується лише під час вичитування вихідних відомостей книжки, тож і увага до нього суттєво не зростає. Але, обираючи книгу своєму маляті, батьки часто дивлять на зворот, щоб визначитись чи буде ця книжка цікава. Іноді редактор подає досить розширену анотацію до твору, де намагається врахувати та написати всі особливості видання, проте інколи анотація є зовсім короткою, а відомості в ній звужені до назви та кількох речень щодо змісту.

3. *Ілюстративне виконання.* Коли мова йде безпосередньо про книжку для молодшого шкільного віку, то варто пам'ятати про насиченість книжки малюнками. Кожний вид видання має свої особливості в цьому випадку і повинен бути ретельно перевірений та вдосконалений у разі необхідності. Коли ж розглядати книжки для молодшої школи, то необхідно звернути увагу на особливості використання малюнків, їх прямого значення для видання та їх кількості, у залежності від виду, типу та призначення видання. У цьому ж блоці варто проаналізувати й колористику видання та малюнків.

4. *Шрифтове наповнення видання.* Шрифт для дитини у поданих вікових категоріях має одне з головних значень. Його кегль, гарнітуру, насиченість, колір літер та ін. мають безпосереднє відношення до запам'ятовування дитиною літер, слів, словосполучень, речень... Тож, від шрифтової режисури видання залежить і початок читання в малюка, і його книжкова культура, і його духовне збагачення.

5. *Форма книги та особливості поліграфічного виконання.* Діти – найвимогливіші читачі. Вони прагнуть отримати не лише цікаву за змістом книгу, але видавничий шедевр. Зорова діяльність малюка спрямована на отримання якомога більше інформації з зовнішнього середовища (у нашому випадку – книги), тож і обирає він собі продукцію, як правило, за принципом «Гарна обкладинка, купуймо!». Така вимога ставить перед видавцем завдання особливої складності – вигадати такий цікавий дизайн, щоб сподобалось потенційному покупцеві.

Отже, важливим аспектом у створенні дитячого видання є зовнішнє оформлення. Одним з його чинників є насиченість книжки ілюстраціями. Розробляючи концепцію видання та виокремлюючи його вікову категорію, редактор повинен прослідкувати, щоб кількість ілюстрацій відповідала заявленому віці, подбати про якість малюнка чи зображення – він повинен бути чітким і відтворювати наочно текстову частину сторінки. Крім того, важливим моментом є правдивість малюнка, який дитина розглядає як основне джерело розуміння книжки. Спаплювання кольорів, недосконалість форм, втрата образу призведе не лише до нерозуміння книжки, але й спотворення в уяві маленького реципієнта понять про зовнішній світ. Крім ілюстрацій, важливим параметром зовнішнього оформлення є шрифт. У дошкільному віці, як правило, він також слугує ілюстрацією для дитини. Проте, особливості його накреслення, кегля, нахилу та інших параметрів у подальшому допоможуть дитині швидше вивчити алфавіт, а згодом опанувати читання. У роботі викладено основні моменти, які редактор повинен враховувати під час вибору шрифту.

При створенні власних критеріїв помилок, що можуть виникнути під час редагування дитячого видання ми визначились з наступним чинниками, які потрібно враховувати: вікова категорія, смислове навантаження тексту, ілюстративне виконання, шрифтове наповнення видання, форма книги та особливості поліграфічного виконання.

Література

1. **Болховитинова С. М.**, Адамов Е. Б., Кричевский В. Г. Композиция изданий: Особенности проектирования различных типов зданий / С. Болховитина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook095/01/eabout.htm>
2. **Ганкина Э. З.** Русские художники детской книги [Текст] / Э. Ганкина. – М., 1963. – 245 с.
3. **Огар Е.** Критерії видавничої оцінки видань для наймолодших [Текст] / Е. Огар // Квалілогія книги : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Львів : УАД, 1998. – С. 47–51.
4. **Павелкін Р.,** Цигипало О. Дитяча психологія [Текст] / Р. Павелкін. – К. : Академвидав, 2008. – 432 с.
5. **Партико З. В.** Загальне редагування: нормативні основи [Текст] / З. Партико – Львів. : Афіша, 2001. – 486 с.
6. **Рукопись**, художественный редактор, книга : Опыт художественного редактирования изданий / Сост. Е. Б. Адамов. – М. : Книга, 1985. – 201 с.
7. **Скорікова Д.** Психологічний аспект тексту / Д. Скорікова [Електронний режим]. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1992>
8. **Шевченко В.** Роль художника, художнього та технічного редакторів у друкованому виданні / В. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1323>

9. **Шевченко В.** Художньо-технічне оформлення видань різних видів / В. Шевченко [Електронний режим]. – Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1815>

Kucevs'ka O. S.

Preparation of the future of publishing professionals to work on the architectonic and directing children's publications

The article analyzes the range of issues relating to pedagogy and publishing, which is closely related to the development of children's personality. In particular, analyzes, perception of the impact of decoration publications on child development; worked editorial features create books for children; developed their own criteria for creating books for children.

During the process of children edition conception origin and during reproduction of book idea publisher face many problems: which theme to choose, on which age group to focus on, which illustration and text content to choose. But sometimes neither editor nor publishing house worries about these questions creating their products. In such case low-grade goods appeared at the market that not only spoils image of manufacturer but also distorts fantasy of young reader who consume this intellectual product.

Relying on children psychology and the main basis of children book editing let us single out fundamental moments that should be taken into account during creation of edition: 1. age group; 2. text message; 3. illustrative fulfilment; 4. type features of edition; 5. book form and particularities of printing implementation.

So, outer design is an important aspect of children edition creating. One of the factors is that such book is rich in illustration. Working out edition concept and defining its age group editor must check that illustration number was corresponding to declared age; he also must take care of picture or drawing quality which must be clear and should graphically reflect text part of a page. In addition, one of the most important moments is truthfulness of drawing which a child considers as the main source of book understanding.

Keywords: child, publishing, book, typeface, size.

Відомості про автора

Куцевська Ольга Станіславівна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри видавничої справи, реклами та зв'язків з громадськістю ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Основні наукові інтереси зосереджено на дослідженні аспектів редагування й видавничої справи.

Стаття надійшла до редакції 28.03.2015 р.

Прийнято до друку 24.04.2015 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Лобода С.М.

O. S. Kutsevskaja, SE “Luhansk Taras Shevchenko National University”

**PREPARATION OF FUTURE PUBLISHING PROFESSIONALS
FOR WORK ON ARCHITECTONIC
AND DIRECTING OF CHILDREN PUBLICATIONS**

O. S. Kutsevskaja

Preparation of Future Publishing Professionals for Work on Architectonic and Directing of Children Publications

The article analyzes the range of issues relating to pedagogy and publishing, which is closely related to the development of children's personality. In particular, analyzes, perception of the impact of decoration publications on child development; worked editorial features create books for children; developed their own criteria for creating books for children.

During the process of children edition conception origin and during reproduction of book idea publisher face many problems: which theme to choose, on which age group to focus on, which illustration and text content to choose. But sometimes neither editor nor publishing house worries about these questions creating their products. In such case low-grade goods appeared at the market that not only spoils image of manufacturer but also distorts fantasy of young reader who consume this intellectual product.

Relying on children psychology and the main basis of children book editing let us single out fundamental moments that should be taken into account during creation of edition: 1) age group; 2) text message; 3) illustrative fulfilment; 4) type features of edition; 5) book form and particularities of printing implementation.

So, outer design is an important aspect of children edition creating. One of the factors is that such book is rich in illustration. Working out edition concept and defining its age group editor must check that illustration number was corresponding to declared age; he also must take care of picture or drawing quality which must be clear and should graphically reflect text part of a page. In addition, one of the most important moments is truthfulness of drawing which a child considers as the main source of book understanding.

Keywords: child, publishing, book, typeface, size.

A person starts to form world view and own world perception in his or her childhood. The most influence a person gets during the times of pre-school education, when a child usually gets the simplest knowledge about environment, and during

younger school years, when the basis of knowledge from all spheres is built and child's clear conception, that he or she is a part of society, its important element which forms society itself, is being formed directly.

Culture of a book forms general book culture of youngsters, their attitude towards reading, and their skills to use fully received knowledge. In times of childhood book gives main background knowledge which later will grow to more concrete and detailed ones. If a child only uses books with high edition culture he will grow up not only as an exigent reader but also as a developed personality which needs further development through the books.

A child at the age of 6 – 8 years can't pattern his choice of literature for reading. He must get some help from parents, teachers and also from publishers who form general printing production for the whole populace. Without understanding the psychology of this age group, its internal and external differences from adult recipients it's possible to create wrong conception and then to publish imperfect edition. This can cause negative consequences which will influence the next development of personality and society in general. That is why many parents and people at first try to understand a child and his needs and only after that to educate and teach a kid. The editor specializing in edition of children literature does not have the possibility to communicate with prospective reader and to understand his psychology. This is a problem because without knowing of prospective recipient it's almost impossible to reproduce such material that will be suitable for reader's needs. Everything said above discloses the topicality of our theme.

In this research we decided to study psychological and illustrative aspects of children editions creation and on the basis of these aspects to work out own criteria of the most widespread mistakes made by publishers of such literature.

The aim of the article is to analyze the influence of edition architectonics and direction on the socialization of younger children. The stated aim is realized in such tasks as: to study perception of edition artistic design influence on child development; to find out editor particularities of children book creation; to work out own criteria for children book creation.

Books for this age group are intended for pupils of 1 – 4 grades. But among these children we should separate out two subgroups: schoolchildren of 1 – 2 grades, which only master unassisted reading, and schoolchildren of 3 – 4 grades, which read somewhat faster.

Major part of requirements, stated earlier and characterizing pre-school book, is also valid for younger schoolchildren books. Moments of game in psychology of a child remain very important; they do not influence actively book construction but are meaningful for structure of illustration. Such qualities of children psychic setup as anthropomorphism and animism, unity of fairy-tale and real world reception, concrete perception do not show up so vividly but they also remain important and influence artist's creative attitude, especially during his work with books for younger schoolchildren of the first subgroup.

“Children of pre-school and younger school age can be characterized by «role» attitude to reality, particularly to a book. They fully turn into book heroes, giving themselves up to what they perceive, worrying about characters like about themselves. That is why a child is interested in seeing in illustrations children of his own age” [7].

The particularity of children mental development in this age consist in practical active character of attitude to reality, they brightly empathize with events, and react actively to what is going on. That is why emotional basis must be present in illustrations, in book design, but it is necessary to remark that this quality of illustration is important to readers of different age groups.

Emotional attitude to represented events provides also a wish to express special and unexpected qualities of depicted facts in illustration; this makes illustration to be vivid, active, amazing for reader-spectator. Picture “uncommonness” is linked not so much to singularity as to deviation from “banal” norm formed in reader's mind.

“Literature text in books for younger schoolchildren starts to play nearly the most important role. In these books type size decreases slightly (12 – 10 points), but it is still in limits of the highest level of reading easiness for children. Line becomes

shorter. Book format can vary from table one to portable one ($60 \times 90/16$, $70 \times 90/16$, $60 \times 84/16$, $84 \times 108/32$ etc.)” [9].

The factor of book size limiting because of child reading difficulties in this age loses its meaning. Now vice versa schoolchildren like “thick” books which promise long-term multidimensional story unfolding.

In the conditions of text specific weight growth in books for younger schoolchildren illustration does not lose its leading position. On the contrary, increase of book content complexity forces an artist to disclose all the diversity of interconnections of picture and text both in disclosure of book meaning structure and in transmission of emotional states. All these factors cause more complicated solution of graphic material.

Younger schoolchildren already have some notion of plain life phenomena and simple things that is why pictures in such books are also simple, they have educational meaning and go little by little to more complicated content; meaning interpretation in such books can have partly metaphorical, partly symbolical character. “In this age story plays an important role both in illustrations and in text. On the one hand, illustrations do not have to disclose book content word for word but, on the other, they have to amplify a story with details which are not present in text” [8].

“Role” attitude of a child to reality makes artist to look for such model in which book heroes can be close to readers in age, in their goals etc. As a bright example of such work we can name the creative works of an artist O. Pakhomov. Heroes of his illustrations are always children; he created and developed a new type of illustrated edition for children – a book about children for small children.

Curiosity as a necessary condition of increase of child's interest to a book can be reached by different means of design and illustrating. “For example, “the beginning” of a book is very important – its cover, title, first pages, how they bring into a book theme, into its emotional mood. During book constructing an artist needs to build expressively outer design, content of a book, its summary, all those elements which unclosing content can awake readers' interest” [6, p. 71].

It is possible to familiarize a child, to awake his interest with the help of illustration construction, the one which sets the problem and proposes the ways of its salvation. This can be bringing into design, into illustrations of some "unexplained" moments intriguing a reader, usage of mysterious drawings, photos etc.

Many books are built as riddles using different "guessing games". In a riddle the world opens unexpectedly and in different ways – sometimes like a joke, sometimes elevated. Upon a closer view in "mysterious" pictures the answers can be found.

Books-riddles can be built on the basis of photos. Such editions propose a child different kinds of tasks: e. g. to identify what is depicted (subjects can be represented in the most unexpected angles); to guess why something is going on (a child can get the answer comparing some photos) etc. Text and signatures under illustrations in books-riddles should be put in such form that in a question itself a part of an answer can be found, or actually "mysteriousness" of illustrations is defined by text.

The role of colour in design and illustrating of books for younger pupils is changing a little bit. "Becoming adult children less and less value bright open colours which "adorn" reality. Realism of image is becoming more important for young readers. The same can be said about form of depicted subjects" [4, p. 320].

With that, literalism of depicted subjects and phenomena must unite with artist's creative attitude to book illustrations which develop child's fantasy, creative initiative, force him to join actively to work with book. Exactly this approach was typical for the best soviet artists who worked with books for younger schoolchildren (S. Alimov, H. Makaveyeva, H. Nikol's'ky, M. Ustinov, M. Charushin etc.).

Stated above requirements of design and illustrating of books for pre-school children and younger pupils serve as objective preconditions which define specificity of artist's work with book, and they are the basis of methodology of book projecting for this age group. "Texts in children books are usually printed with type of big sizes – 16, 14, 12, which demand long line that is not very comfortable for slow child's reading at initial stage of reading process. Page of typesetting, "overloaded" with letters of small size, is inadmissible in children book – it is hard to read, volume of

text at once scares psychologically a recipient away from reading. Complexity of child's text material mastering, on the one hand, causes the necessity of decrease of book text volume, on the other hand, this causes plentiful illustrating of edition. Child's attention must be attracted to every step of a story. Illustrations usually closely go after text block and inseparably link with it" [3, p. 48].

During projecting of children edition well considered choice of such parameters as type size, type family, weight of type, shape, line spacing are extremely important both from functional and aesthetical side. A child, which only starts to master reading, which reads slowly and irresolutely, should not have difficulties with recognition of separate type signs. That is why in edition for beginner readers it is reasonable to use such type families which due to their graphical features (style, rhythm, proportions) would make a text the most readable. A youngster should not face difficulties in recognition of letter or their arrangement.

"One of the important moments in type family choice is a kind of letter shape. It is not always justified to use in the main text of edition for children upper-case or small capital letters. It is also improper to neglect weight of type because excessive usage of bold or semi-bold graphic design will make reading more complicated. In children editions all settings off are regulated by the standard. So in editions for children under 10 years old some part of text can be separated by type of different typeface, by art type, by paint of different colours. As often as not this is semi-bold type face of the main type, or italic type face of the main type with increase of type size in 2 points. Height of art letter in children editions for kids under 5 years old cannot be less than 20 points with increase of line spacing by 6 points" [5, p. 81].

Decorative, graphical and art type families in editions for children under 5 years old must be of big size – not less than 16 points, for children under 10 years old they must be not less than 14 points, and for improvement of comprehension it is advisable to increase line spacing at least by 6 points. The main text above colour background or above colour illustrations in editions for children under 5 years old must be represented by san-serif type of light wide straight type face with size not less than 20 points and type capacity not more than 5 signs with increase of line

spacing not less than by 4 points; for children from 6 to 10 years old – with size not less than 16 points and type capacity not more than 6,4 signs with increase of line spacing not less than by 4 points; for children from 11 to 14 years old – with size not less than 12 points.

Design aesthetic in children books must not be too aggressive, at the same time representatives of older generation express some kind of conservatism in their tastes that also designer should take into account.

So choosing a type for future children edition editor with the help of author and art director must choose the most suitable type family.

Youth period is very complicated psychologically, for a teenager phenomena and events start to lose their unambiguousness, feeling of own full inseparability with world is also disappearing, necessity to accommodate himself to this like new reality come into existence.

“The principal activity of mental development is «activity of communication». It consists of relationship building with children of the same age on the basis of concrete moral and ethic norms which define teenager's deeds. The sphere of common life with friends takes particular place in teenager period. That is why an artist as well as an author of a book must touch moral and psychological problems. Teenager's aspiration for finding answers for topical in this age personal problems demands meaningfulness both on text content and on illustrations, which are able to do this in some way” [1].

Book themes stay various, adventures, journeys, nowadays events awake particular interest. Book success among children according to estimation of children themselves increases depending of the main problem complexity. A teenager like movement, he likes events, that is why his demand on plot complexity is very persistent.

Children in this age are inclined to abstract thinking which was not observed in younger age. Thinking becomes more logical, kids are able to analyze and to apprehend abstract problems by themselves. They have more evidentiary requirements, demands on validity of what is being talked about and what is

described in a book, as well as a wish to find concretization, and direct perception of what is being talked about.

The role of subject informative illustrations in books for younger and secondary school age is decreasing noticeably; and illustrations according to their image scheme are getting closer to those which are addressed to an adult. Number of illustrations is decreasing and text itself takes the main place.

Type is chosen as an easy for reading, it can be both simple and complicated in its shape, size is middle (from 12 to 8 points), and line is given in normative sizes. Book format varies from table one to pocket one.

“Specificity of description method in illustration of books for teenagers, a problem of choice and selection of artistic modes are decreasing when a child grow up. An artist can use almost everything from palette of artistic and technical means which are given by modern printing industry and art in general” [2, p. 125].

In general the book projecting requirements for teenager editions are not as specific as those for books meant for the smallest readers. Therefore the principles of artist's work with teenager literature are based on general particularities of children psychic setup they gain general methodological character more and more.

During the process of children edition conception origin and during reproduction of book idea publisher face many problems: which theme to choose, on which age group to focus on, which illustration and text content to choose. But sometimes neither editor nor publishing house worries about these questions creating their products. In such case low-grade goods appeared at the market that not only spoils image of manufacturer but also distorts fantasy of young reader who consume this intellectual product.

So far as segment of children literature at book market of Ukraine takes honourable place we decided to create own criteria of children book rating from buyer's the point of view and to analyze editions whether they correspond to these criteria.

Relying on children psychology and the main basis of children book editing let us single out fundamental moments that should be taken into account during creation of edition:

1. *Age group.* Before starting the work with edition it is necessary to identify whom a book will address to. Usually many publishing houses try to make a book as much universal for children as possible (e. g. they can mark that a book is trade book meant for wide audience). But we think this is inadmissible mistake. Taking into account children psychology it is possible to identify different periods of person's development; each of these periods needs its own literature.

2. *Text message.* Author, proposing to print his literature work, often does not ask himself a question whom this work will address to. As a rule, editor-in-chief must foresee this moment and identify on his own potential recipient of proposed book. But this moment usually is taken in consideration only in the process of imprint reading so the attention to this question is not increasing. But choosing a book to their kid parents often check cover back to find out if this book is going to be interesting. Sometimes editor gives rather broadened summary where he tries to take into account and describe all the possible edition particularities; but sometimes summary is extremely short and given information is compressed up to name and some sentences about book content.

3. *Illustrative fulfilment.* When we talk directly about a book for younger schoolchildren it is necessary to remember that this book is usually full of pictures. In this aspect every kind of edition has its own particularities and this kind should be checked thoroughly and in case of need must be perfected. When it is spoken about books for younger schoolchildren it is necessary to pay attention to the particularities of picture usage, their direct meaning for the edition and their number depending on their kind, type, and edition purpose. In this block it is also necessary to analyze colour scheme of edition and pictures.

4. *Type features of edition.* Type for children of mentioned age groups plays an important role. Its size, type family, weight of type, letter etc. influence directly how a child memorizes letters, words, word combinations, sentences. So type direction of

edition is a factor of reading start of a kid, his book culture, and his spiritual enrichment.

5. *Book form and particularities of printing implementation.* Children are the most exigent readers. They strive not only for books with interesting content but also for publishing masterpiece. Kid's sight activity is directed to reception of as much visual information from outdoor environment (in our case such outdoor environment is a book) as possible, that is why, as a rule, he chooses production according to the principle: "Nice cover! Let's buy!". This request causes a very complicated task for publisher – he must invent such interesting design which his potential customer will like.

So, outer design is an important aspect of children edition creating. One of the factors is that such book is rich in illustration. Working out edition concept and defining its age group editor must check that illustration number was corresponding to declared age; he also must take care of picture or drawing quality which must be clear and should graphically reflect text part of a page. In addition, one of the most important moments is truthfulness of drawing which a child considers as the main source of book understanding. Colour misrepresentation, form inaccuracy, loss of image will cause not only book incomprehension but also misrepresentation of external world notion in mind of small recipient. Besides illustrations, type is also an important parameter of outward design. As a rule, in pre-school age it serves like an illustration for a child. But in future type face, size, slope of lettering and other characteristics will help a child to study the alphabet quicker, and later to master reading. In this work we share all the moments which editor must take into account choosing a type.

Working out our own criteria of mistakes which can crop up during editing of children book we defined the following factors which must be taken into consideration: age group, text message, illustrative fulfilment, type features, book form and particularities of printing implementation.

References

1. **Bolkhovitinova S. M.**, Adamov E. B., Krichevskiy V. G. Kompozitsiya izdaniy: Osobennosti proektirovaniya razlichnykh tipov izdaniy [Publication Composition: Features of Projecting Different Types of Publication] [Electronic resource]. Mode of access: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook095/01/eabout.htm> (rus)
2. **Gankina Ye. Z.** Russkie khudozhniki detskoy knigi [Russian Artists of Children's Book]. Moscow. 1963. 245 p. (rus)
3. **Ohar Ye.** Kryterii vydavnychoi otsinky vydan dlia naimolodshykh [Criteria of Publishing Evaluation of Books for the Youngest]. *Kvalilohiia knyhy: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* Lviv, UAD. 1998. Pp. 47 – 51. (ukr)
4. **Pavelkin R.**, Tsyhypalo O. Dytiacha psykholohiia [Child Psychology] Kyiv, *Akademvydav*. 2008. 432 p. (ukr)
5. **Partyko Z. V.** Zahalne redahuvannia: normatyvni osnovy [General Editorship: Normative Basis]. Lviv, *Afisha*. 2001. 486 p. (ukr)
6. **Adamov E. B.** Rukopis, khudozhestvennyy redaktor, kniga: Opyt khudozhestvennogo redaktirovaniya izdaniy [Manuscript, Art Editor, Book: Experience of Artistic Editing]. Moscow, *Kniga*. 1985. 201 p. (rus)
7. **Skorikova D.** Psykholohichniy aspekt tekstu [Psychological Aspect of Text] [Electronic resource]. Mode of access: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1992> (ukr)
8. **Shevchenko V.** Rol khudozhnyka, khudozhnoho ta tekhnichnoho redaktoriv u drukovanomu vydanni [Role of Artist, Art and Technical Editor in Printed Publication] [Electronic resource]. Mode of access: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1323> (ukr)
9. **Shevchenko V.** Khudozhno-tekhniche oformlennia vydan riznykh vydiv [Electronic resource]. Mode of access: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1815> (ukr)

Куцевська О. С.

Підготовка майбутніх фахівців видавничої справи до роботи над архітектонікою та режисурою дитячих видань

Стаття присвячена аналізу кола проблем, що стосуються педагогіки та видавничої справи, що нерозривно пов'язані з розвитком дитячої особистості. Зокрема, проаналізовано: перцепцію впливу художнього оформлення видання на розвиток дитини; опрацьовано редакторські особливості створення книжок для дітей; розроблено власні критерії створення книжок для дітей.

Спираючись на психологію дитини та основи редагування дитячих книжок, автором виокремлено основні моменти, на які варто звертати увагу під час створення видання: по-перше, це зовнішнє оформлення. Спаплювання кольорів, недосконалість форм, втрата образу призведе не лише до незрозуміння книжки, але й спотворення в уяві маленького реципієнта понять про оточуюче середовище. По-друге, важливим параметром зовнішнього оформлення є шрифт. У дошкільному віці, як правило, він також слугує ілюстрацією для дитини. Проте, особливості його накреслення, кегля, нахилу та інших параметрів у подальшому допоможуть дитині швидше вивчити алфавіт, а згодом опанувати читання. По-третє, майбутнім спеціалістам з видавничої справи необхідно звернути увагу на форму книги та особливості її поліграфічного виконання.

Ключові слова: архітектоніка, режисура, видавництво, поліграфічне виконання, шрифт, редактор.

Куцевская О. С.

Подготовка будущих специалистов издательского дела к работе над архитектурой и режиссурой детских изданий

Статья посвящена анализу круга проблем, которые относятся к педагогике и издательскому делу, которые неразрывно связаны с развитием детской личности. В статье проанализированы: перцепция влияния художественного оформления издания на развитие ребенка; обработаны редакторские особенности создания книжек для детей; разработаны собственные критерии книжек для детей.

Опираясь на психологию ребенка и основы редактирования детских книг, автором выделены основные моменты, на которые стоит обращать внимание при создании издания: во-первых, это внешнее оформление. Осквернение цветов, несовершенство форм, потеря образа приведет не только к непониманию книги, но и искажения в воображении маленького реципиента понятий об окружающем мире. Во-вторых, важным параметром внешнего оформления является шрифт. В дошкольном возрасте, как правило, он также служит иллюстрацией для ребенка. Однако, особенности его положения, кегля, наклона и других параметров в дальнейшем помогут ребенку быстрее выучить алфавит, а затем овладеть чтением. В-третьих, будущим специалистам по издательскому делу необходимо обратить внимание на форму книги и особенности ее полиграфического исполнения.

Ключевые слова: архитектоника, режиссура, издательство, полиграфическое исполнение, шрифт, редактор.

Information about the author

Olha Stanislavivna Kutsevskya – Candidate of Sciences in Social Communication, Associate Professor at the Department of Publishing Business, Advertising and Public Relations of SE “Luhansk Taras Shevchenko National University”. The main scientific interests are focused on researching aspects of editing and publishing business.

The article was received by the Editorial Office on 28.03.2015

The article was put into print on 24.04.2015

Peer review – S. M. Loboda, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor